

De familie Samuels

Een eenakter in drie delen

*Fenneke Wekker
Amsterdam 1998*

De familie Samuels

Een theater Cosmic/ Stichting Wekker- productie

Eerste versie gepresenteerd op Hollandse Nieuwe 1998

Avondvullende première in december 1998, Theater Cosmic te Amsterdam

Tournee en reprise tot en met maart 2000

Regie en tekst: Fenneke Wekker

Spel: Rick Nicolet/ Mies de Heer (reprise)

Mike Ho Sam Sooi/ Victor Bottenbley (reprise)

Manoushka Zeegelaar-Breeveld

Paulette Smit

Winnaar Hollandse Nieuwe 1

Winnaar Perspectiefreis 1999 voor tekst en regie.

Opgenomen in de Serie Nieuwe Theatermakers.

I.

Bij Ruth thuis.

Een luxe ingerichte woning. Een wandkast met achter deurtjes de stereoinstallatie en haar cd-verzameling, verder wat boeken, glazen, fotolijstjes met foto's van haar en Mathilde. Een foto van haar en Jackie, toen ze nog klein waren. Verder in de kamer een bank, een grote stoel en een tafel, met daarop allerlei verschillende dranken, met een aantal stoelen. Aan één kant van de kamer hangt een grote spiegel.

Ruth is duidelijk gekleed op belangrijk bezoek, erg zenuwachtig en wacht .

Na een tijdje pakt ze uit haar tas een pakje, met daarin een nieuwe mobiele telefoon.

Ze houdt hem in haar hand en staat zo even stil voor de spiegel.

De telefoon gaat.

Ruth: Hai. (pauze) Ja. Ja, die komen zo. (pauze, kijkt op haar horloge) Ja , ik heb de bank anders gezet en het lijkt nu allemaal veel ruimer. Je ziet nu in één oogopslag de hele kamer. (pauze) Hmm, hmm. Ja. Ja. (pauze) Oké, bye.

Ze drukt op een knopje op haar telefoon. Ze kijkt gelaten naar zichzelf in de spiegel.

Ze stift haar lippen. Daarna gaat ze op de bank zitten. Ze kijkt gedetailleerd de kamer rond.

De telefoon gaat weer.

Ruth: Hai! (pauze) Ja. Ja, die komen zo. (kijkt op haar horloge) Ja , ik heb de bank anders gezet en het lijkt nu allemaal veel ruimer. Je ziet nu in één oogopslag de hele kamer. (pauze) Oké, dank je wel. Bye.

Ze staat op en loopt naar de stereotoren. Ze zet een aantal verschillende muziekjes op. Dan gaat de bel.

Ze springt op, kijkt snel in de spiegel en loopt naar de deur.

Ruth: Mam. Gelukkig. Ik was al bang dat die anderen eerst zouden komen.

Mathilde: Geef mij maar meteen een glaasje.
(*Ze haalt een fles wijn uit haar tas en loopt er mee naar de tafel, opent hem*)
Zuid-Afrikaanse.

Ruth: Ik heb de bank daar gezet, beter hè?

Mathilde: Ja. Moet ik iets doen?

Ruth: Nee, ga jij maar zitten.

(Ruth loopt weer naar de stereo. Mathilde gaat op de bank zitten met een glas wijn)

Mathilde: Ja, is beter zo. Je hebt meer overzicht over de hele kamer.

Ruth: Wat voor muziek zal ik draaien?

Mathilde: Dan is die grote stoel voor William, dan zit Jackie op die stoel en dan kunnen

wij met z'n tweetjes op de bank.

Ruth: Dat zien we straks wel.

Mathilde: Of nee, misschien is het toch beter als jij op die grote stoel gaat, of Jackie, en dat William en ik dan samen...

Ruth: Zou hij nog steeds van "salsa" houden?

Mathilde: Wie?

Ruth: Pappa.

Mathilde: Ja, dat neem ik wel aan.

(Ruth zet salsamuziek op)

Mathilde: Dus als jij dan de grote stoel neemt, dan kun je ook makkelijk bij de drankjes en zo, en dan ga ik met William op de bank...

Ruth: *(ingehouden)* Mam, we zien wel hoe het loopt.

Mathilde: Maar ik wil samen met William op de bank zitten.

Ruth: Maar misschien wil hij dat niet.

Mathilde: Waarom niet, dit is toch een prima plek om te zitten?

Ruth: Ja, maar misschien wil hij in de grote stoel zitten, of misschien wil hij wel helemaal niet zitten. Misschien wil hij het liefst de hele avond blijven staan. Dat kan toch, misschien heeft hij last van z'n rug en moet hij van de dokter blijven staan.

Mathilde: Hoezo zou William last van zijn rug hebben?

Ruth: Ja, dat weet ik niet. Dat kan toch.

Mathilde: Nou, ik kan het me niet voorstellen. William en rugpijn. Eén keer heeft hij iets gehad, zweepslag geloof ik. Maar nooit last van z'n rug of zoiets.

Ruth: Het kon toch...

Mathilde: En volgens mij zit hij juist heel graag op een bank, kan ie lekker breeduit zitten, heeft ie een beetje overwicht. En dan kan ik er toch best bij gaan zitten? Volgens mij vindt hij dat heel gezellig, als ik even bij hem op de bank kom zitten, lekker een beetje tegen 'm aanvleien. Daar houdt hij juist verschrikkelijk van. Ja, daar houdt William van...

Ruth: Maar je moet het 'm zelf laten beslissen.

Mathilde: Hij komt binnen, hij ziet die bank en hij gaat er op zitten.

Stilte.

Mathilde ziet de zaktelefoon die uit Ruth's zak steekt.

Mathilde: Sinds wanneer heb jij een zaktelefoon?

Ruth: Al heel lang.

Mathilde: Oh.

(Stilte. Mathilde neemt een slok van haar wijn)

Ruth: Wie zou er het eerst komen? Jackie of pappa?

Mathilde: Jackie. William komt vast een half uur te laat.
Dan kan hij een betere entree maken.

Ruth: *(kijkt op haar horloge)*
Ze zijn al te laat...

Mathilde: Ze komen heus wel.

(Mathilde trekt haar vestje uit)

Ruth: Heb je die jurk aangetrokken?!

Mathilde: Ja, ik heb 'm hier en hier wat moeten uitleggen, maar nu past hij weer precies.
Of vind je... ?

Ruth: Nee, nee, staat je leuk...

Mathilde: Er zit nog een vlek op. Rode wijn, denk ik.

Ruth: Ja...

Mathilde: Moet je je voorstellen, rode wijn van negenentwintig jaar geleden! Die vlek is er met geen mogelijkheid uit te krijgen.

Ruth: *(Kijkt in de spiegel)* Ik moet weer eens naar de kapper.

Mathilde: Maar misschien moet ik 'm ook maar gewoon laten zitten. Vind je niet?

Ruth: Ja.

Mathilde: Ik heb me thuis echt al zitten verkneukelen. Dat gezicht van William als hij deze jurk ziet...

(Ruth loopt naar de stereo)

Mathilde: Misschien heeft hij ook z'n pak wel aan.

Ruth: Mam, dit of toch iets klassieks?

Mathilde: Klassiek?

Ruth: Ja, iets rustigs, met violen ofzo.

Mathilde: Ben je gek.
Dit is precies goed.

De bel gaat.

Ruth en Mathilde kijken elkaar verschrikt aan.

Ruth loopt naar de deur en opent hem.

Een moment kijkt ze verstart naar de man in de deuropening.

William: Ruth!

Ruth: Pappa...

William: Mijn kleine meid! (*lacht*)

Ruth: (*valt hem om de hals*) Pappa...

William: (*lacht*) Hé, hé, pas op, ik krijg bijna geen lucht meer!
Die kleine meid van mij is een stevige dame geworden.

Ruth: (*laat hem los*)
Kom binnen, kom binnen.
Trek je jas uit, wil je wat drinken....

William: Maar welke beauty staat daar zo stilletjes achteraan, zonder één woord te zeggen.

Mathilde: Ik...

William: Oh, Mathilde. Wat zie je er prachtig uit.
En wat een heerlijke muziek.

Mathilde: Jij ziet er ook mooi uit, William.

William: Ach, ja, een beetje in beweging blijven...(*lacht*)
Maar jij, Mathilde, jij bent nog net zo knap als vroeger.
Dezelfde ogen, dezelfde mond, (*hij omhelst haar*) en je haar ruikt nog steeds naar viooltjes.

Mathilde: Oh...

William: Maar die Ruth, die is echt ongelooflijk... Waar zijn je krullen gebleven, meisje?

Ruth: Weg...

William: Een beauty ben je geworden, een regelrechte beauty. En waar is Jackie? Jackie komt toch zeker wel? Of had ze iets leukers te doen?!

Ruth: Als het goed is komt ze zo.

William: Dan is het goed.

Mathilde: Je hebt nog niks te drinken, William.

William: Inderdaad.

Ruth: Ja, wat wil je drinken?

William: Een biertje.

(Ruth loopt de kamer uit om uit de keuken een biertje te pakken)

Mathilde: Wil je niet zitten?

William: Nee, ik heb net een heel eind gereden. Ik blijf lekker even staan.

(William en Mathilde kijken elkaar een ogenblik aan. Stilte.)

Mathilde: Nog steeds je eigen bedrijfje?

William: Jazeker. Ik ben inmiddels uitgebreid, tien werknemers!

Mathilde: Wat fijn. Dus dat gaat goed.

William: Ik mag niet klagen.

Mathilde: *(voorzichtig)* En het huis? Woon je nog steeds in ons huis?

William: Ja.
Ik hou niet van verhuizen, weet je. Ik hou van de stad, ik hou van die buurt, van die mensen om me heen. Nee, dit hier is mij veel te afgelegen.
Maar jou bevalt het hier, hè Mathilde?

Mathilde: Ja hoor, ja. Meestal wel.

William: Jij woont hier toch niet?

Mathilde: Nee, nee. Hier vlakbij, vijf minuten lopen.

William: Oh.

Mathilde: Ruth en ik zijn graag dicht bij elkaar.

(Ruth komt binnen en geeft William zijn bier)

Ruth: Hij is koud!
Wil je niet zitten, pap?

Mathilde: Hij heeft net een heel eind gereden.
Hij blijft even staan.

Ruth: Oh.
Hoe vind je het hier, pap? Mooi huis, hè?

William: Zeker. Zeker. Het is met alles erop en eraan.

(Stilte)

Enneh...je hebt hier ook een gezellig buurtje.
Toen ik net m'n auto uitstapte kwamen er twee mannen op me af die vroegen wat ik hier kwam doen, of ik de weg kwijt was.
Ze zijn met me meegelopen tot aan je voordeur, dus over de veiligheid hier hoef je niet in te zitten, meisje.

Ruth: Ach, die mensen hier blijven negers eng vinden.

Mathilde: Zo vaak zien we die hier ook niet.

William: Oh, dus het is wel goed voor de algemene ontwikkeling dat ik eens langskom.

Ruth: Ja.

(Stilte)

William: Waar moet Jackie eigenlijk vandaan komen?

Ruth: Dat weet ik niet.
Het was heel moeilijk om haar woonplaats te achterhalen.

William: Hebben jullie nog contact met elkaar gehad?

Ruth: Nee. Vorige week weer voor het eerst aan de telefoon.
En jullie?

William: Nee.
Mijn God, ik kan niet wachten om die schat van mij weer te zien.

Mathilde: Je hebt Jackie toch wel de routebeschrijving gegeven?

Ruth: Ja.

Mathilde: Zeker?

Ruth: Ja.

Mathilde: Want met Elisabeth ging het toen ook mis.

William: Elisabeth!

Ruth: *(ingehouden)* Mam, ik heb haar die routebeschrijving gegeven.

William: Hoe is het met Elisabeth?! En met de rest van je familie?!
Hoe is het met je moeder?

Mathilde: Die is dood.

William: Oh...

Mathilde: Dood van eenzaamheid...

De bel gaat.

Ruth: Jackie.

Mathilde: Ik doe open.

Mathilde loopt naar de deur en doet langzaam de deur open.

Jackie: Mam?

Mathilde: *(zachtjes omhelst ze Jackie)* Jackie...
Kijk eens...het is Jackie.

Ruth: Jackie!

(Ruth valt haar om de hals)

Jackie: Hai.

Mathilde: Ze ziet er goed uit, hè.
Moet je kijken, dat haar zo lang...
(begint bijna te huilen) Oh Jackie, Jackie....
Ik was bijna vergeten hoe mooi je was.
Waar ben je toch al die tijd...

William: Hé, hé, krijg ik ook nog de kans om mijn oudste dochter te begroeten?!

Jackie: Hai.

William: Kom bij me, kind.

Mathilde: *(probeert te kalmeren)* Sorry, sorry...

William: Ooh, wat een dames allemaal.

Ruth: Wie wil er wat drinken?
Ik heb alles in huis; wijn, whisky, bier voor pappa.
Mamma wijn; Jackie, wat wil jij?

Jackie: Sap.

Ruth: Drink jij niet?

Jackie: Als jij sap niet onder drinken verstaat.

Ruth: Nee, eh...
Ik zal even kijken of ik dat in huis heb.

Mathilde: Ruth, geef me wijn, ik wil toosten.

Ruth: *(rent naar de bar, schenkt vlug de drankjes in en knoeit hierbij op haar witte blouse)*
Oh nee. Nee, niet nu.
Sorry, ik zie er niet uit, ik zit helemaal onder.

Mathilde: Ik wil toosten op... Kom op, hef jullie glas, ik wil toosten op... op Ruth, die ons allemaal na tien jaar weer bij elkaar heeft gebracht. En ik wil toosten op... op, tsja, op de band die ons ondanks alles toch verbindt en die nooit verbroken zal worden.
En als laatste...

Ruth: Mam...

Mathilde: Als laatste iets in het Engels: That all our wishes may come true.
Zo. Proost.

William: Daar toost ik op! Proost!

Ze drinken zwijgend.

Lange stilte.

Dan gaat de telefoon van Ruth.

Ruth: Hallo? *(pauze)* Ja, die partij is binnen gekomen... *(pauze)* Nee, de afhandeling doen Jaques en ik morgen. *(pauze)* Ja. Nee, dat heb ik allemaal geregeld. Oké, tot morgen.

Mathilde: Bellen ze je nu van je werk? Op zondagavond?

Ruth: Eh, ja.

William: Mijn kleine meid is blijkbaar onmisbaar! Waar werk je, Ruth?

Ruth: In de stad, bij hetzelfde warenhuis als mam. Als afdelingsmanager op de cosmetica-afdeling.

William: Nou, nou.
Werk jij daar ook, schat?

Mathilde: Ja, gewoon als verkoopster.
...
Wat lief dat je dat zegt.

William: Wat.

Mathilde: Dat wat je net zei.

William: Wat?

Mathilde: Nou, of ik daar ook werk en daarna...

William: Daarna? Ik zei niks daarna.
Jij begon te praten.

Mathilde: Laat ook maar...
Ik heb het verkeerd verstaan, denk ik.

Ruth: En jij, Jackie?
Werk jij ook?

Jackie: Ja, zal wel moeten, hè.
Hoe komen anders de centen op tafel.

Ruth: Ja, dat is ook zo...
Ik vind het zo fijn om je weer te zien.

Jackie: ...

Ruth: Ik ben heel blij dat je hebt kunnen komen.

Jackie: Ja?

Ruth: Ja.

Mathilde: Misschien wil iemand nog iets drinken, Ruth.

Ruth: Iedereen heeft nog...

William: Kom, schatjes, we gaan even lekker op de bank zitten.
Ik wil op de bank zitten met mijn twee prachtige dochters.
Ik zal jullie eens wat vertellen, dames.
Ik heb een huishoudster. Ja, dat hadden jullie niet gedacht, hè?
Een Antilliaanse.

En de eerste keer dat ze bij me kwam, stelde ze zich aan me voor als mevrouw Kwast. Ik dacht dat ik het niet goed verstaan had, dus ik vroeg of ze het even voor me wilde spellen.

Dat was eenvoudig, zei ze, het was gewoon Kwast:

met de K van Cacao,

met de W van Vakantie, *(spreek uit Wakaansie, op z'n "Antilliaans")*

met de A van Entree,

met de S van Citroen

en met T van Douwe Egberts.

...

God, wie had dit ooit gedacht.

Wie had dit gedacht.

Meiden, ik zeg eerlijk, en ik word niet gauw sentimenteel, ik heb jullie gemist.

(krijgt brok in zijn keel)

Ik...

(Hij zoent z'n beide dochters stevig op de wang).

Mathilde: Ik heb jou ook gemist.

(Jackie staat abrupt op en loopt van de bank weg)

Ruth: Jackie.

Jackie: Nee.

Ruth: Kom nou weer zitten.

Jackie: Waar staat de appelsap?

Ruth: Op tafel. Wat is er nou?

Jackie: Ik wil wat sap, oké?

Ruth: *(ongemakkelijk)* Oké...

William: Jackie, pak voor je vader nog een biertje...

Jackie: *(zachtjes)* Ja, meneer.

William: *(lacht)* Wat zegt ze?

Mathilde: *(lacht ook, maar ongemakkelijk)* Iets met meneer...

Ruth: Kom je nou, Jackie?

Mathilde: Laat 'r maar even. Wij praten gewoon weer gezellig verder. Waar waren we gebleven?

Jackie: Bij dat we gingen zeggen hoe erg we elkaar gemist hebben.

Mathilde: Oh ja...

Stilte.

Ruth: Bij ons op de afdeling is er laatst een kassa leeggeroofd.
En omdat ik hoofd van de afdeling ben, moest ik er natuurlijk achterkomen hoe dat had kunnen gebeuren...Met iedereen gesprekken enzo...of ze iets gezien hadden.
En wat bleek nou uiteindelijk, hè mam...

Mathilde: Ja...

Ruth: Dat mijn beste collega, Mira, het gedaan had.
Zomaar, zei ze, ze had de verleiding niet kunnen weerstaan.
Nou, dat was wel schrikken hoor, dan denk je dat je iemand kent, dat je iemand kan vertrouwen en dan blijkt ze je gewoon te bedriegen. Ze heeft mij en ons allemaal gewoon bedrogen.

William: Ja, ja.

Jackie: En wat wil je nou zeggen?

Ruth: Niks. Gewoon...dat die kassa...
Ik probeerde gewoon iets leuks te vertellen...

II.

Iets later op de avond. Jackie staat nog steeds met een glas appelsap, maar op een andere plek. Mathilde staat bij haar in de buurt. William is in de stoel gaan zitten, Ruth zit op de bank.

Mathilde: *(draait om Jackie heen)*
26.
Groot...
Heb je eigenlijk een vriend of...?

Jackie: Nee.

Mathilde: Of ben je al getrouwd?!

Jackie: Ik zeg toch nee.

Mathilde: Oh... En woon je leuk? Leuk huis, leuke buurt?

Jackie: Gaat wel.

Mathilde: Vroeger hield je al zo van appelsap. Ik kon er niet genoeg van aangesleept krijgen.

Jackie: Ja...

Mathilde: Ik weet nog, het was een keer in de zomer en we waren met de hele familie van pappa gaan picknicken bij de plas. En de tantes hadden gekookt en ik zou drinken meenemen. En toen we eenmaal zaten bleek dat ik de appelsap was vergeten. Nou, je was zo kwaad, je was een jaar of tien geloof ik, je hebt de hele dag niet meer tegen me gepraat. Je wilde alleen maar bij je tantes zitten. Weet je dat nog, William? Weet je dat nog?

William: Zeker, zeker.

(stilte)

Ruth: Zullen we een spel doen?
Waarbij we elkaar vragen mogen stellen.

Mathilde: Ik lust nog wel wat te drinken.

William: Flink aan de wijn, Mathilde?

Ruth: Een spel. Je mag alles vragen en de ander móet antwoord geven...

Jackie: Een spel.

Ruth: Ja, gewoon een spel, zodat we wat makkelijker...

Jackie: Wat een onzin.

William: Ik weet het niet.

Mathilde: Ik vind het een leuk idee.

Jackie: Ik doe niet mee.

William: Ik weet het ook niet.

Mathilde: Ach, kom op, vraag en antwoord. Wie begint?

Jackie: Ik doe niet mee.

Mathilde: Ik heb jullie anders wel het één en ander te vragen.

Jackie: Maar ik heb jullie niets vertellen. Punt uit.

Mathilde: Oh.

Ruth: Dan niet.

Ruth staat op en loopt de kamer uit.

Stilte.

Mathilde: Ojee.

Stilte.

Misschien moet je toch proberen je iets opener op te stellen, Jackie.
Je kan toch best wat vragen beantwoorden?

Jackie: Ik zit niet op het politiebureau.

Mathilde: Nee. Nou zeg.
Ruth en ik willen allebei graag wat meer van je weten.

Jackie: Zal wel.

Mathilde: Ja, dat is zo! Het is zo lang geleden, Jackie. Wat weten we nou nog van je?

Jackie: ...

Mathilde: Precies.
Dan mogen we je toch wel wat vragen stellen?

Jackie: Opeens al die interesse...

Mathilde: Ik heb de laatste jaren alleen maar gedacht, waar zou mijn kind zijn!?
Hoe zou het met haar gaan? Mijn grote, mooie kind...
En uit die paar ansichtkaarten konden we alleen opmaken dat je nog leefde,
meer niet, Jackie!

Jackie: Ik heb hier geen zin in.

Mathilde: Dat kan wel zijn, maar je bent hier nu toch.

Jackie: En?

Mathilde: Dan kun je je ook wel een beetje aanpassen.

Jackie: Het is meteen weer hetzelfde...

William: Jackie heeft nu haar eigen leven, Mathilde.

Mathilde: Oh, als dat zo is, had ze net zo goed niet hoeven komen.

Jackie: Wat?

Mathilde: Nou, wat je zegt. Als jij geen zin hebt om met ons te praten dan had je
misschien maar beter...

Jackie: Oké.

William: Mathilde.

Mathilde: Oh sorry, dat laatste, dat bedoelde ik niet zo.
Ik heb je zo verschrikkelijk gemist. Ruth en ik allebei.
Natuurlijk moet je blijven. Sorry. Oh God. Ga toch alsjeblieft gewoon weer zitten.

William: Mathilde, Mathilde, ontspan je toch een beetje, hè.
Laten we ons gewoon allemaal ontspannen, we zetten nog een leuk plaatje op.
We luisteren naar die heerlijke muziek, of we dansen een beetje. En we kijken wat er komt, we maken ons niet druk. We maken er gewoon een leuke avond van, zonder al teveel moeilijke vragen, oké?

Mathilde: Oké.
Sorry, sorry, sorry.

William: Kom anders lekker even bij me zitten.
Jackie, misschien kan jij een plaatje voor je vader en moeder opzetten.

Jackie: ...
Waar staat de stereo?

Mathilde: Daar. Oh, je blijft toch, hè Jackie? Ruth heeft heel veel leuke muziek.
Ook om op te dansen.

William: Alles komt goed, Mathilde.
Laat me nog één keer aan je haar ruiken.
Die geur, viooltjes, die heb ik nooit kunnen vergeten.
Daar heb ik nog vaak aan teruggedacht.

Mathilde: Oh, William...

William: Ik wil met je dansen, Mathilde, ik wil de hele avond met je dansen.

Mathilde: Ik heb nog steeds geen les genomen...

William: Geeft niet. Ik leer het je.

(De deur slaat open, Ruth komt binnen. Ze heeft zich duidelijk opnieuw opgefrist; nieuwe lippenstift, d'r haar opnieuw gedaan)

Ruth: Goed. Ik begin.
...
Jackie, ik heb een vraag voor jou.

Jackie: Dit is toch niet normaal.

Mathilde: We wilden net gaan dansen, Ruth.

Ruth: Ik wilde net deze vraag stellen, mam.

Jackie: Kan iemand die meid hier weghalen.

Ruth: Dit is mijn huis, Jackie.
Waar ben je al die tijd geweest?!

Jackie: Ik heb al gezegd dat ik niet mee doe.

Ruth: Dat kan niet.
Als iemand jou iets vraagt, moet je antwoord geven.
Dat zijn de regels.

Mathilde: Ja, dat is wel waar...

Jackie: Begin jij ook weer?!

William: Laten we gaan dansen.

Mathilde: Ja. Ruth, laat dat spel nou maar zitten.

Ruth: Nee!
Ik moet het weten, Jackie!
Waar ben je al die tijd geweest?!

Jackie: Vanwaar opeens al die interesse?!
Niemand heeft zich de afgelopen tien jaar één moment om mij bekommerd en nu ben ik opeens de eregast!?

Ruth: Ik heb me om jou bekommerd, maar jij bent weg gegaan. Jij hebt ons in de steek gelaten.

William: Laat Jackie nou met rust.

Jackie: We zijn allemaal weggegaan. Alleen pappa is gebleven.

Ruth: En wij zaten hier.
Maar waar was jij?! Waar was je?!

Jackie: Dat heb ik laten weten.

Ruth: Kaartjes met niks erop!

Jackie: Aan de stempel had je kunnen zien waar ik was.

Ruth: Ik wist niet dat je gevonden wilde worden.

Jackie: ...

Ruth: Maar waarom ben je weggegaan, Jackie? Waarom ben je niet bij ons gebleven.

Jackie: Je had ook met mij mee kunnen gaan.

Ruth: We waren nog piepjong. Wat moesten we met z'n tweeën?

Jackie: Dat hadden we dan wel gezien.

Ruth: Je had bij ons kunnen komen wonen.

Jackie: Nee.

Ruth: Waarom niet?!

Jackie: Omdat ik dan had moeten kiezen!
Of ik nou bij pappa was gebleven of met jullie was meegegaan, het was toch nooit goed geweest.

Ruth: Ik heb ook moeten kiezen.

Jackie: Jij kunt dat, maar ik doe dat niet. Dat vertik ik. Niemand dwingt mij te kiezen...

Ruth: Maar wat heb je daaraan over gehouden? Niets!
Ik heb mamma nu tenminste nog. En een huis, een adres in het telefoonboek.
Mijn God, wat het mij niet allemaal gekost heeft om jou te vinden.
Volgens mij verhuis jij om de week.

Jackie: ...

Ruth: Dan ben ik blij dat ik hiervoor gekozen heb.

Jackie: Ik ben mezelf gebleven, Ruth Samuels.

Ruth: ...
Zo heet ik niet meer.

Jackie: Sorry?

Ruth: Ik heet geen Samuels meer.
...
Ik heet nu DuFour, net als mama.

William: ...

Jackie: Over kiezen gesproken.

Mathilde: Ze had hier toch last van die naam.

Ruth: Je valt hier ontzettend op als je Samuels heet.

William: Wat is er mis met Samuels?

Ruth: Niemand heet hier zo. Alleen negers hebben zulke namen.

Jackie: En wat ben jij dan?

Ruth: Ik heet nu DuFour.
Dat is nou eenmaal zo.

Stilte.

William: DuFour.

Jackie: Maakt je leven zeker een stuk makkelijker.

Stilte.

Mathilde: Ik wil ook een vraag stellen.
En nog wat drinken. Ruth.

Mathilde zet een andere salsa-plaat op. Ruth zet de gevulde glazen op tafel.

Mathilde: Ik heb een vraag voor... jou, William.

William: Waarom stoppen we niet met dit spel?

Mathilde: Omdat ik een vraag heb. Ruth was net, nu ben ik.
Mijn vraag is... William, hoe gaat het met je?

William: Is dat 'm?

Mathilde: Ja.

William: Goed.

Mathilde: Oh.
...
Ben je gelukkig?

William: Tja...
Ik geloof dat ik wel gelukkig ben, ja.

Mathilde: Maar mis je niet... iets?

William: Ja... natuurlijk... Ik mis jullie, maar dat heb ik al gezegd.

Mathilde: Maar, ik bedoel...

Jackie: Laat die man toch.

Mathilde: Verlang je nooit naar iemand?

...

Dat wil ik weten.

William: Laat me jullie nog iets vertellen over diezelfde mevrouw Kwast...

Mathilde: Nee, niks mevrouw Kwast.

Ik wil het weten...

William: Kom, laten we dansen, Mathilde.

William pakt Mathilde zachtjes bij de hand en danst met haar.

William: Mijn engel.

Mathilde: William.

Ik...

William: Ik heb dorst.

Mathilde: Ruth.

Ruth: *(geeft glas bier aan William)* Alsjeblieft, op jullie.

Stilte.

Mathilde: Heb jij niets te vragen, William? Of te zeggen?

William: Wat moet ik vragen? Wat moet ik zeggen?

Ruth: Dat je nog van Mathilde houdt...

William: Ik ben altijd van Mathilde blijven houden. Altijd.

Ruth: Toen jullie uit elkaar gingen, toen hebben jullie elkaar iets beloofd.

Mathilde: Ruth!

Ruth: Dat heb je me zelf verteld.

William: Wat hebben wij elkaar beloofd?

Mathilde: Weet je dat niet meer, schat?

William: Ik weet niet...

Mathilde: Toen we uit elkaar gingen...

William: Ja...

Mathilde: Die laatste avond thuis, toen we...

Jackie: Waar waren wij eigenlijk die laatste avond?

Ruth: Bij tante Alice...

Jackie: Grappig hè. De laatste keer dat we als gezin bij elkaar konden zijn, en wij worden weggestuurd naar tante Alice met d'r stinkende hond.

Mathilde: Ik wilde die avond alleen met je vader zijn.

Jackie: Het ligt er maar aan wat je belangrijker vindt.

Ruth: Jullie hebben elkaar toen iets beloofd.

Mathilde: Ja, ik vind het raar dat jij dat niet meer weet, William.
Ik zei dat ik het me niet kon voorstellen dat ik nu voor altijd zonder jou moest leven, dat weet je toch nog wel?

William: Eh...

Mathilde: Maar het móest. Dat wist ik.
Jij was ongelukkig, ik was ongelukkig.
En de kinderen leden er onder.

Jackie: Wat erg...

Mathilde: Ik voelde me niet veilig... Dat heb ik me daar trouwens nooit gevoeld, bij jou in die wijk. Ik was zo... wit. En al die prachtige zwarte vrouwen die zo naar me keken...
En jij, ja God, het ging daar gewoon niet meer tussen ons.

William: Wat wil je nou zeggen, Mathilde?

Mathilde: In ieder geval, er was geen geld. We hadden niet genoeg om met z'n allen ergens helemaal opnieuw te beginnen...
Wat jij trouwens toch niet wilde. Jij zou nooit uit je eigen buurtje weggaan om met mij in zo'n gehucht als dit te gaan wonen...
En toen zei jij die avond... ja, moet ik dit nou nog herhalen?

Ruth: Zeg het nou maar gewoon.

Mathilde: Dat we ooit weer bij elkaar zouden komen. Dat we op elkaar zouden wachten.
Dat op een ander moment, op een andere plaats...

Jackie: Dat meen je niet!

William: Ja, ja, ja...

Mathilde: Dat hadden we toch afgesproken, William?

William: ...

Ruth: Ik stel gewoon de vraag, mam.

William: Wat?

Ruth: Ik ga gewoon de vraag stellen.

Mathilde: Ik weet het niet...

William: Welke vraag ?

Ruth: Of je weer wat met mamma zou willen.

Jackie: Hoezo?

Ruth: Pap, zou jij weer wat met mamma willen?

William: ...

Mathilde: Ik weet dat jij nog steeds niet wil verhuizen, William.

William: Nee, nee.

Mathilde: Maar ik ben de afgelopen tien jaar heel erg veranderd.

Ruth: Hoe zou je dat vinden? Jullie weer samen in ons oude huis?

William: Mensen, luister...

Jackie: Hij wil wat zeggen.

Ruth: Zou je dat weer willen?

Mathilde: Ik geloof dat dit een moeilijke vraag is, Ruth.

Ruth: Ja of nee. Wil jij weer met mamma verder?

Jackie: Hij wilde wat zeggen.

Ruth: Ja, wil je mama nog of niet?

Mathilde: Dit wordt gênant...

William: Ik zou zeker nog wel een keertje met je moeder willen.
(lacht)

Ruth: Dat bedoel ik niet!

William: *(schraapt zijn keel)*

Mathilde: Ruth, misschien...

Ruth: Zou jij weer met mama willen?!

Jackie: Je hoeft het hem niet zo voor te kauwen.

William: Ik zou het wel willen, als ik...
Als ik zou kunnen.

Gespannen stilte.

Ruth: Mamma, neem nog maar een glaasje...

Mathilde: Nee! Wat "als ik zou kunnen"?
Wat bedoel je met "als ik zou kunnen"?!

William: Ik had nooit gedacht dat we...
dat we elkaar weer zouden ontmoeten.

Mathilde: Oh...
En?

William: Ik heb een gezin, Mathilde.

Stilte.

Jackie: Dachten jullie echt dat hij tien jaar zonder vrouw zou blijven?

Mathilde: Ik...

Ruth: Gaat het, mam?

Mathilde: Laat me, Ruth.

Jackie: Want dat zou niet zo slim van jullie zijn. Iedereen die mijn lieve vadertje een beetje kent, weet dat hij niet tien jaar op een houtje gaat zitten bijten.

Ruth: Hou op, Jackie!

Mathilde: Kom hier, William.
...
Kom hier.
Dichter bij!
En zeg het nu nog eens...

William: Mathilde...

Mathilde: Zeg het!
...
Zeg het!

William: Ik heb een vriendin.

Mathilde: Een gezin, zei je net!

William: En een zoon, van drie.

Mathilde: Twee dochters waren je niet genoeg.

William: Ik had het je pas later willen vertellen, op een ander moment.
Maar jullie begonnen met dat spelletje...
Ik had het willen uitleggen.

Mathilde: Oh, jij hoeft mij helemaal niets uit te leggen.
Wij zijn tien jaar geleden uit elkaar gegaan.
Wij zijn elkaar niets verschuldigd.

Ruth: Een broertje...

Mathilde: Wij zijn vage kennissen!

William: Het is nou eenmaal zo gelopen...

Mathilde: Had je eigenlijk niet bij je leuke nieuwe vrouwtje op de bank moeten zitten?
Hoe heet ze?

William: Cynthia.

Jackie: Kwast, natuurlijk.

William: ...

Mathilde: Eerst Mathilde, toen Cynthia...

Jackie: Mevrouw "Cynthia" Samuels-Kwast!

William: Een beetje rustig!

Mathilde: Ik ben rustig!
Ik probeer jou alleen héél rustig duidelijk te maken dat jij hier nooit had moeten komen.
Dat ik indertijd alles voor jou ben kwijtgeraakt, en dat jij me hier doodleuk komt vertellen over je nieuwe gezinnetje.
Of denk je dat mijn familie weer met me wilde praten toen ik met hangende pootjes terug kwam?
Dan ken je mijn familie niet. Mijn moeder wilde Ruth niet eens zien!
"Nee, Mathilde, ik heb niet om die kleur gevraagd in de familie."

Jackie: Zei ze dat!?

Ruth: Ja, dat weet jij allemaal niet. Jij zat lekker aan de andere kant van de wereld.

Jackie: Jezus Christus!

Mathilde: En zij is natuurlijk zwart?

William: Sorry?

Mathilde: Die meid van je.
Met haar kan je natuurlijk wel de straat op.

William: Wat bedoel je!?

Ruth: We hadden deze avond nooit moeten doen.

Mathilde: Met haar is alles natuurlijk een stuk makkelijker.

William: Waar heb jij het over?!

Mathilde: Je durfde met mij niet naar buiten.

(De telefoon van Ruth gaat)

Mathilde: Kan dat ding verdomme af?!
Dit is geen moment om te gaan zitten bellen!

Ruth: Sorry.
(ze drukt gehaast op een knopje, het gerinkel stopt)

Mathilde: Je wilde nergens met mij gezien worden.

William: Dat lag niet aan mij, Mathilde.
Jij wilde nergens heen.

Mathilde: Jij nam mij nergens mee naar toe!

William: Omdat jij zo vreselijk onzeker was. Ik kon geen kant op met jou.

Mathilde: Dan had je me moeten geruststellen.

William: Dat probeerde ik. Maar dat heeft bij jou geen enkele zin.

Mathilde: Ik voelde me daar altijd een vreemde.

William: Wat kon ik daar aan doen?!
Mijn God, geen stap zette je alleen! Al die andere vrouwen babbelden met elkaar, maar jij bleef maar bij mij.

Mathilde: Omdat ik bang was.

William: Geen seconde liet je me alleen.

Mathilde: Je schaamde je voor mij.

William: Dat is niet waar. Ik was juist trots op je.

Mathilde: In het begin, ja! Maar kom op, man, dat was toch pure status; Een blanke vrouw, uit een rijke familie, uit een rijk dorp.
Maar later was de lol er wel af. Denk je verdomme, dat ik m'n ogen in m'n zak had zitten? Ik mocht je hand niet meer vastpakken als we bij je vrienden waren. Altijd vond je dat ik de verkeerde dingen zei, dat ik jullie niet begreep. Je gaf me steeds het gevoel dat ik je in het openbaar voor schut zette, met mijn domme blanke opmerkingen.
Maar had me dan geleerd hoe!

William: Mijn God, ik ben je oppas toch niet?!

Mathilde: Jawel! Dat ben je wel!! Wie had ik daar, wie kende ik daar?! Jij had me aan de hand mee moeten nemen. Me op m'n gemak moeten stellen en ervoor moeten zorgen dat je familie en vrienden mij ook aardig zouden vinden. Is dat teveel? Was dat teveel gevraagd?

William: Ik wilde een vrouw, Mathilde!

Mathilde: Laf ben je.

William: Iemand die op gelijk niveau met me staat, snap je dat?

Mathilde: Nee!
Nee, je nam me op het laatst maar helemaal niet meer mee.
Hele avonden bleef je weg, terwijl ik thuis zat.

William: Ik moest me ergens kunnen ontspannen.
Ik werkte me de hele dag kapot voor jou.

Mathilde: Je nam me zelfs niet meer mee naar je familie. En dat had je niet mogen doen, William. Ze waren de enige familie die ik nog had.

William: Voor mij was het ook niet makkelijk.

Stilte.

Ruth: Als je mamma wat meer had geholpen, was dat tegenover ons ook wel aardig geweest, hè Jackie?

Jackie: Praat voor jezelf.

Ruth: Wij bleven de kinderen van “die witte vrouw”.

William: Jij was vroeger al net als je moeder.
Jackie mengde zich tenminste met mijn familie, kroop lekker bij m’n zussen op schoot, speelde met de nichtjes.

Ruth: Ja, Jackie, Jackie.
Jackie kon vroeger al niets fout doen in jouw ogen.

William: Jackie was gewoon net iets makkelijker dan jij, niet zo gevoelig.

Jackie: Oh.

Ruth: Ik kan er ook niks aan doen dat ik de opmerkingen van oma en je zussen hoorde. En dat ik de blikken zag die we kregen als we met mamma binnenkwamen.

Jackie: Die zag ik ook wel.

Ruth: Jij trok je er anders weinig van aan.

William: Mijn familie moest gewoon aan Mathilde wennen, net zoals zij aan hun.

Mathilde: Negentien jaar wennen, zeker.

Ruth: (*tegen Jackie*) Ik nam het voor mamma op, dat had jij ook wel kunnen doen.

Mathilde: Jij had het niet voor me hoeven opnemen, Ruth. Je vader, je vader had dat moeten doen.

Jackie: Ik ben niet alleen een dochter van mamma, ik ben ook een kleindochter van mijn oma en een nichtje van mijn nichtjes.

Ruth: Opportunisme noemen ze dat. Niet voor één ding durven staan, niet een keer een keuze durven maken.

Jackie: Oh, mevrouw “kies-maar-raak” is weer aan het woord.

Mathilde: De familie vond mij te dom.

Ruth: Ach, wat een onzin! Jij bent helemaal niet dom. Jij hebt gewoon nooit de codes geleerd die golden in de familie. En daar had pap jou bij moeten helpen.

Mathilde: Veel te moeilijk.

William: Ja maar, kom op, Mathilde! Je maakte soms opmerkingen, dan zaten wij allemaal met kromme tenen en dat merkte je niet eens.

Mathilde: Oh, bedankt...

William: Je kon zo neerbuigend zijn.
“Ooh, wat schattig die zwarte handjes” toen mijn nichtje werd geboren. Wat is daar schattig aan? Voor jou zijn zwarte handjes blijkbaar niet normaal, maar bij ons worden de kinderen nou eenmaal geboren met zwarte handen.

Mathilde: Zo bedoelde ik dat toch niet.

William: En meer van dat soort dingen. Kleine dingen waaruit bleek dat je ons eigenlijk maar abnormaal en eng vond. Mijn broer heeft het er nog over dat je hem niet in een donker steegje zou willen tegenkomen. Dat je vind dat zwarten zulke donkere ogen hebben, dat je er bang van wordt.

Mathilde: Dat was een grapje.

William: Geen leuk grapje, Mathilde, geen leuk grapje.

Ruth: Weinig gevoel voor humor.

William: Dit heeft geen zin.

Mathilde: Dat zijn toch geen redenen om mij maar helemaal buiten te sluiten?!
Dan zeg je toch op de terugweg naar huis, “dat had je niet moeten zeggen”, dan had ik het niet meer gedaan.

William: Sommige dingen moet je aanvoelen, Mathilde. En dat was niet jouw sterkste kant.

Mathilde: Wat was eigenlijk wel mijn sterkste kant?

William: ...

Mathilde: Nou?

William: Dat weet je wel, ik ga je niet alles uitleggen.

Mathilde: Mijn God...
Dat ik op jou heb zitten wachten.

Jackie: Niet zo slim, hè.

Mathilde: Ik heb gewoon tien jaar van mijn leven op jou zitten wachten...
En waarvoor?

Ruth: Als het toch niks meer tussen jullie kan worden, pap, waarom ben je dan eigenlijk gekomen?!

William: Ik wilde jullie weer 'ns ontmoeten.

Ruth: En verder?!

Mathilde: Iedere dag heb ik aan je gedacht, om je bij me te houden.

William: Ik weet niet.
Het is zo lang geleden, voor hetzelfde geld had je moeder een nieuwe vriend gehad.

Mathilde: Iedere dag je foto bekeken, om je niet te verliezen.

Ruth: Mamma heeft de jurk van jullie verloving aan en jij ziet het niet eens!
Jij denkt dat we gewoon een leuke reünie hebben.

William: Dat hebben we toch ook!?

Ruth: Jij begrijpt er echt niks van, he?

Mathilde: Ik heb die jurk niet aan.
(Begint langzaam de naden los te trekken, tot de hele jurk uit elkaar ligt. Ze staat alleen nog in haar onderjurk).
Zo.
Nu wil ik wijn.

William: Mathilde...

Mathilde: Hou je mond!
Ik wil wijn!
Ruth, geef me van die Zuid-Afrikaanse.

Ruth: Mam, zou je dat...

Mathilde: Wat is er! Begin jij ook al?
Als ik wat wil drinken, dan drink ik.
(Ruth geeft haar de fles)
Zo. Proost.

Stilte.

William: Zo vat je kou, Mathilde.

Mathilde: Jij mag niks meer zeggen. Jij bestaat niet meer.

William: Mathilde...

Mathilde: Mijn William staat op de schoorsteenmantel in een houten lijstje, precies zo als ik hem hebben wil.

William: Wat...

Mathilde: Jij bent dood.

William: Jezus Christus, Mathilde!
Wat zeg je nou allemaal!

Mathilde: Jezus Christus, Mathilde, wat zeg je nou allemaal?!
Jij hebt mij bedrogen, ik hoef hier niets uit te leggen.

William: Ik heb jou nooit bedrogen. We waren al een paar jaar uit elkaar toen Cynthia en ik iets met elkaar kregen!

Mathilde: Gatverdamme!

William: Die hele afspraak tussen ons... dat op elkaar blijven wachten, dat... daar kan ik mij niets van herinneren. Mijn leven ging door. Ik kan mij van die belofte niets...

Ruth: Jouw leven ging door?!
Je hebt niet alleen mamma laten stikken, maar mij ook!
Ik heb nooit iets van jou gehoord, je hebt nooit op mijn brieven gereageerd...

William: Dat is niet waar!

Ruth: Oké, één keer, één keer heb ik een briefje van jou mogen ontvangen. Maar verder was jij toch veel te druk bezig met je eigen leven.
Hartstikke fijn, hoor, zo'n nieuw gezinnetje. Maar ik hoef geen broertje van drie, en ik moet die Cynthia Kwast niet als stiefmoeder.

William: Een beetje respect!

Ruth: Ik wil een gewoon gezin hebben! Met een vader en een moeder, en een zus die ik kan zien wanneer ik dat wil.
Ik wou dat we weer samen dingen deden en nieuwe herinneringen maakten, ik word zo moe van al die oude!

William: Dat had ik ook wel gewild.

Mathilde: Wat heeft zij wat ik niet heb?

William: Mathilde...

Mathilde: Nee, zeg het nu ook maar. Dat kan ik er nu ook wel bij hebben.

William: Zij is gewoon...Jullie zijn allebei heel anders.

Mathilde: Maar wat heeft zij wat ik niet heb?!

William: Cynthia begrijpt mij.

Mathilde: Oh.

William: Wij zitten op één lijn.

Mathilde: En wat begrijpt zij dan zo goed?

William: Mathilde, je bent een schat, maar er zijn dingen die ik jou gewoon niet kan uitleggen.

Mathilde: Wat voor 'n dingen?

William: Dingen die ik jou niet kan uitleggen.

Mathilde: Wát kun jij mij niet uitleggen!
Ik ben niet zo dom, zo achterlijk als jij denkt, hoor.

William: Dit heeft niks met dom te maken!
Er zijn gewoon dingen die jij niet begrijpt omdat jij niet zwart bent.

Jackie: Oh! Leg het mij dan maar eens even uit.
Of kan dat niet, ben ik daar weer te wit voor?

William: Och Jezus!
Dat begrijp jij toch wel, Jackie!
Hoe kan zij nou weten wat voor 'n gevecht een zwarte moet leveren?
De dames "Dufour" hier hebben alles. En ze hoeven er niets voor te doen. Je hoeft hier je leuke witte gezichtje maar te laten zien en je bent al hoofd van de cosmetica afdeling.

Mathilde: Ruth is anders door een heleboel sollicitaties heen gegaan voor ze die baan kreeg.

Ruth: Dat heb ik echt niet alleen aan mijn naam te danken.

Jackie: Nee, aan je cosmetische inzicht.

Ruth: En zo wit ben ik trouwens niet.

William: Maar zo gedraag je je wel.
Dufour...
Als echte zwarte kun je niet kiezen, ik kan niet van de ene op de andere dag beslissen om wit te worden.
Ik moet het hier mee doen. M'n hele leven heb ik twee keer zo hard moeten werken om te laten zien dat ik ook iemand ben, dat ik net zo veel kan als ieder ander. Twee keer zo hard als jullie in je hele leventje bij elkaar.

Mathilde: Waar gaat dit nou over!?

William: En dat weet jij niet, Mathilde.
...
Jij weet niet dat wij zwarten als geen ander trots moeten zijn, zo trots dat wij ons kunnen wapenen tegen de arrogantie van die witten.

Jackie: Duidelijke taal, pap.

Ruth: Ik ben niet wit!

William: Maar zwart ben je ook niet.

Ruth: Je keert je gewoon tegen mij...

Mathilde: (*staat op*) Wat een zieligheid! Wat heb jij het erg, zeg.

William: Ik zeg eindelijk eens wat mij op het hart ligt.
Jij hebt nooit begrepen hoe belangrijk het voor mij was om te praten met mijn eigen mensen. Om te praten over dingen waar alleen wij zwarten mee worstelen, zonder dat jij steeds over m'n schouder meekeek.

Mathilde: Als ik had geweten dat jij zo over mij dacht...

William: Ik wilde weer naar huis, Mathilde. Ik had gewoon heimwee naar huis.

Mathilde: Naar huis!?
Ik ben degene die alles heeft moeten achterlaten voor ons gezin.

William: Ik heb ook dingen moeten achterlaten.

Mathilde: Zielepiet.

William: Mathilde...
Wij zullen elkaar nooit begrijpen.

Mathilde: Nee.

III.

William staat voor de boekenkast, rug naar het publiek. Ruth en Jackie zitten op de stoel en op de bank.

Stilte.

William: Die foto's...

Stilte.

William: Jullie moeder was wel eh... ze is mooi, hè?

Ruth: Oh, dus dat zie je nog wel?

Stilte.

William: Deze foto, was dat tijdens die vakantie?

Ruth: Ja.

William: Oh, ja...

Stilte.

William: Misschien moet ik maar even...
Is ze boven?

Ruth: Wie?

William: Mathilde.

Ruth: Ja.

Hij verlaat de kamer. Stilte.

Ruth: Pappa moet mij niet.

Jackie: Onzin.

Ruth: En jij moet mij ook niet.

Jackie: ...
Wij kennen elkaar niet meer zo goed.

Ruth: Jullie vinden mij een overloper.

Jackie: ...

Ruth: Dat ik mijn naam heb veranderd, dat vinden jullie...alsof ik voor de
makkelijkste kant heb gekozen...Maar dat is niet zo.

Jackie: Oh.

Ruth: Dat is absoluut niet zo.

Jackie: Hmm, hmm.

Stilte.

Ruth: Jij bent veranderd.

Jackie: Oh ja?

Ruth: Ja.

Stilte.

Ruth: Wil je niet weten hoe?

Jackie: Dat weet ik wel.

Stilte.

Ruth: Ik dacht, eindelijk weer m'n familie om me heen. Net als vroeger.
De familie Samuels.
Ruth en Jackie onafscheidelijk. Mamma en pappa gek op elkaar.

Jackie: Dat zijn we al lang niet meer.

Ruth: Dat hadden we weer kunnen worden...

Jackie: Nee.

Ruth: Ja, dat hadden we weer kunnen worden als jij en pappa niet zo stug waren geweest!

De telefoon van Ruth gaat weer.

Jackie: Krijg je geen genoeg van die telefoon?!

Ruth: Ik moet bereikbaar blijven.
(neemt op) Ja? (pauze) Oké, tot morgen.
(tegen Jackie) Iemand van m'n werk.

Jackie: Mag ik die telefoon 'ns?

Ruth: Moet je bellen?

Jackie: Ja.

Ruth: Wie?

Jackie: Iemand van mijn werk...

Ruth: Moet dat nu?

Jackie: Ja. Ik moet even dringend bellen.

Ruth: Bel even met deze...
(Ze pakt snel de vaste telefoon)

Jackie: Jij gebruikt ook steeds die.

Ruth: Ja, omdat ik gebeld word. Als je zelf iemand belt moet je die gebruiken.
Waar blijven mamma en pappa?

Jackie: Die zullen zo wel weer terug zijn.

Ruth: Zouden ze het goed aan het maken zijn?

Jackie: Weet ik niet. Mag ik even bellen?

Ruth: Met deze.

Jackie: Ik wil die.

Ruth: Dat kan echt niet.

Jackie: Waarom niet.

Ruth: Omdat ik die telefoon net heb.

Jackie: En?

Ruth: Met je verjaardag geef je je nieuwe speelgoed ook niet meteen weg.

Jackie: Geef die telefoon hier, Ruth.

Ruth: Nee!

(Jackie grijpt naar de telefoon die aan Ruth's ceintuur hangt)

Ruth: Nee!

Jackie: Geef dat ding!

Ruth: Nee!

Jackie en Ruth raken in een worsteling. Mathilde en William komen binnen.

Mathilde: Hé, hé, hé!
Wat is dit!?

Ruth: Oh, daar zijn jullie...

Jackie: Geef hier, Ruth!

Ruth: Nee!

William: Jackie!

Mathilde: Wat is hier aan de hand?

Jackie: Ik moet bellen.

Ruth: Nee!

Op dat moment rukt Jackie de telefoon uit Ruth's hand. Ze rent er mee naar de andere kant van de kamer, tikt een nummer in, wacht, drukt op een ander knopje, de telefoon gaat.

Jackie: Zie je wel!
Ik dacht het al! Wat een doortrapte trut ben jij!

Mathilde: Wat!? Wat is er aan de hand.

Jackie: Wat een nep-wijf.

William: Geef dat ding hier, Jackie.

Jackie: *(geeft telefoon aan William, die op zijn beurt de telefoon uitprobeert)*
De hele avond wordt ze al gebeld, door zogenaamde collega's.
De onmisbare chef van de cosmetica-afdeling!

William: *(legt telefoon neer)* Nep.

Mathilde: Nep?

Jackie: Of is dat ook gelogen? Zit je daar gewoon achter de kassa, net als al die andere meisjes?

Ruth: Nee, nee, ik ben echt het hoofd...

Jackie: Ben jij gestoord, ofzo?

Mathilde: Heb je nou al die gesprekken uit je duim gezogen?

Ruth: Ja.

Mathilde: Ruth...

Ruth: ...

Jackie: Nou, die Ruth is hier echt de populairste van de buurt, zeg.

William: Knap staaltje werk, mevrouw Dufour.

Jackie: *(pakt telefoon, drukt op knopje, hij gaat af)* "Oh hallo, schatje. Nee, je stoort helemaal niet. M'n familie is er, dus ik laat me de hele avond al bellen."

Ruth: Hou op.

Jackie: "Ja, leuk hè?"

William: Je had actrice moeten worden.

Ruth: Hou je mond!

William: Oh, mevrouw heeft ook nog wensen!

Ruth: Jullie begrijpen helemaal niks van... van mij en van alles hier.

William: Ik begrijp genoeg.

Jackie: Wat is er eigenlijk niet nep aan jou?

Mathilde: Jackie...

Jackie: Dat belachelijke pakje, dat haar van je zo plat. Hoe lang heb je daar nou voor nodig 's morgens?

Ruth: Jezus.

Jackie: Die plant, die glazen. En dan mevrouw d'r telefoon, sjiek hoor.

Ruth: Ik wilde niet...

Jackie: Zelfs je naam is nep!
En waarvoor allemaal?!

Ruth: Gewoon...

Jackie: ...

Ruth: Om net zo te zijn als zij.

Jackie: Als wie?

Ruth: Als de meisjes van m'n werk, als mamma, als mamma's familie...

Mathilde: Je bent net als wij.

Ruth: Nee.

Mathilde: Jawel.

Ruth: Ik merk iedere dag dat het eigenlijk niet zo is.

Mathilde: Ach Ruth, heb je het nou nog steeds over dat ene voorval?

Ruth: Nee, niet alleen dat ene!

William: Wat voor 'n voorval?

Mathilde: Ruth is laatst nogal geschrokken...

Ruth: Ik merk het aan honderd dingen.
Als ik over straat loop en zo'n kind wijst naar me.

Mathilde: Een jongetje zei iets naars over...je weet wel.

Ruth: Als ik naar de kapper ga en mijn eigen kam mee moet nemen.
Als iemand op een feestje tegen me zegt: “Jullie dansen altijd zo lekker”.

Mathilde: Dat is helemaal niet slecht bedoeld.

Ruth: Misschien niet.

Jackie: Ik snap het al.

Ruth: En dan ga ik eens een keer iets met iemand drinken en dan komt die vraag
weer: “Waar kom je nou echt vandaan?”.
...
Mijn God, dan zakt de moed me in de schoenen. Alsof alles voor niets geweest
is.

Jackie: Al die moeite...

Ruth: En weet je, zo’n vraag blijft hangen.

Mathilde: Je moet je daar niets van aantrekken!

Ruth: Want waar kom ik nou echt vandaan?!

Mathilde: Uit mij.

William: Ze is ook mijn dochter.

Ruth: Maar jij komt daar vandaan en jij komt daar vandaan. Dat komt bij jullie al niet
samen!

Mathilde: Ruth, je woont hier. Al tien jaar van je leven. Dus je hoort hier.

Ruth: Ik weet het niet meer.

Mathilde: En zo’n vraag... De mensen die jou hier goed kennen zien niet eens meer dat jij
een kleurtje hebt. Voor ons ben je net als iedereen hier.

Ruth: Bedankt.

Mathilde: Nou, daar hoeft je me niet voor te bedanken...

Ruth: Wit, net als iedereen hier.

Jackie: Precies wat je wilde.

Ruth: Maar dat ben ik niet.

Mathilde: Voor mij wel.

Ruth: Maar zie je dat niet, mam?! Zie jij dat nou echt niet?
Ik ben niet hetzelfde als jullie. Ik gedraag me alleen zo, ik kleed me alleen zo...

William: Dat wil je zelf.

Ruth: En ik weet het ook niet meer. Ik weet niet meer wat ik ben.

Jackie: Dan kies je toch gewoon wat.

Ruth: Dat probeer ik! Ik doe toch alles om me hier thuis te voelen!

Jackie: Maar het lukt niet...

Ruth: Nee, soms heb ik zin om de straat op te rennen en te schreeuwen: "Ik ben zwart! Zien jullie dat niet, verdomme?!"

Jackie: Dus nu ben je weer zwart.

Ruth: Ik weet het niet! Ik weet het niet!

William: Je had hier nooit moeten gaan wonen.

Ruth: Hoezo?

William: Dan was je nooit zo in verwarring geraakt.

Ruth: Als ik bij jou was gebleven was precies hetzelfde gebeurd.

William: Dat weet ik niet.

Ruth: Je zegt het zelf! Ik ben te wit voor jou.
De hele avond zit je al tegen me...zit je me over één kam te scheren met mamma. Voor jou ben ik te wit en hier ben ik te zwart!

Mathilde: Maar dat is voor mij echt niet zo! Je hebt je toch prima aangepast!?

Ruth: Oh, jullie allebei, jullie hebben zo makkelijk praten! Jullie hebben tenminste een groep waar je bij hoort. Een groep van mensen die op je lijken. Als één grote familie.
Maar die heb ik niet!
(kijkt naar haar familie)
...
Die heb ik niet.
(staat op en begint de glazen op te ruimen)
Weet je, gaan jullie eigenlijk maar weg.
Ik had van deze avond iets heel anders verwacht.

Jackie: Gezellig met spelletjes voor de openhaard.

Ruth: Nee! Ik wilde mijn familie weer ontmoeten!

Maar jullie zijn net zo erg als iedereen.
Ga weg!
Het feest is over.

Mathilde: Ruth...

Ruth: Nee!

Jackie: Ruth!

Ruth: *(tegen Jackie)* Oh, ga jij maar weer snel naar het buitenland.
Lekker wegrennen voor alles.

William: Laten we maar gaan...

Ruth: Ja, ga jij ook maar.

William: Ja.

Ruth: Ga jij maar bij die nieuwe trut van je op de bank zitten.

William: Hé! *(staat woest op)*

Mathilde: William!

Ruth: Vergeet maar snel dat je hier ook nog een familie hebt! *(tegen Jackie)*
Zeker een familietrek.

William: Verdomme!

Jackie: *(tegen Ruth)* Ik ren niet weg, Ruth. Alleen wat jij doet, daar heb ik geen zin in.

Ruth: Jij weet het allemaal zo goed. Jij hebt alles zo goed op een rijtje.
Maar ik heb jou wel door.

Jackie: Oh?

Ruth: Ik ben de Jackie van vroeger niet vergeten.

Jackie: ...

Ruth: Altijd met die jongens op straat, stoer doen.
Als je er maar bij hoorde.

Jackie: Dat was vroeger.

Ruth: Je zag er precies zo uit als zij.
En de vriendjes die je uitkoos, hoe zwarter hoe beter.
Dat was toch alleen maar om te bewijzen dat je erbij hoorde?

Jackie: Wat weet jij nou van mij, spuit elf?!
Dat is allemaal eeuwen geleden!
Er is in de tussentijd nogal wat gebeurd, maar wat weet jij daar van?!
Dat hele gedoe van jou, over kleur, daar heb ik m'n buik van vol.
Jij vindt het zo belangrijk om ergens bij te horen, maar ik ben zwart én wit.
Ik kies niet meer.
Ik ben het zat om steeds te moeten beslissen in wat voor hokje ik pas, om
alsmaar te moeten draaien en konkelen om ergens bij te horen.

Ruth: Dan doe je dat niet.

Jackie: Dat doe ik nooit meer.
...
Mijn vrienden, vroeger, allemaal zo'n grote bek over witten.
Hoe meer je ze haatte, hoe stoerder je was. Nou, ik was héél stoer.
Ik heb zelfs de grofste dingen over mamma gezegd.

Mathilde: Ik geloof dat ik het niet hoeft te weten.

Jackie: Het was meedoen of erbuiten vallen.

Ruth: (*tegen Mathilde*) Ik heb ook dingen over jou gezegd.

Mathilde: Jij?

Ruth: Ja.
Soms wilde ik het gewoon niet meer. Dan schaamde ik me zo voor je.

Mathilde: Maar zo vreselijk ben ik toch niet?

Jackie: Je was daar zo vreselijk wit, dat was alles.

Mathilde: Ja, zo ben ik nou eenmaal!

Ruth: Maar zo wilden wij niet zijn.

Jackie: Op een gegeven moment ben ik gaan dansen met een vriend.

William: Ik wil wat zeggen.

Ruth: Wat?!

William: Ik hou van jullie.

Ruth: Jezus.

William: Ik hou echt van jullie, dat moeten jullie weten.

Jackie: Ik ben gaan dansen met een vriend.

Stilte.

Ruth: Oké.

Mathilde: Ik neem gewoon nog wat te drinken.

Jackie: Doe mij ook maar wat.

(Mathilde schenkt drank in)

Jackie: Ik ben die avond gaan dansen met Jimmy.
Die jongen was echt te gek.

Ruth: Daar was je verliefd op, zeg maar gerust.

Mathilde: Hier, William.

Jackie: We kwamen in zo'n tent waar alles door elkaar liep.
Vreselijk druk daar. Afgeladen.

Ruth: Ik vond hem de knapste van jouw vrienden. Zo zwart, bijna blauw.

William: Wij hadden ook vaker moeten dansen.

Mathilde: Misschien.

Jackie: Als Jimmy en ik dansten, dan kon de hele wereld ons gestolen worden.
Hoe hij bewoog...Op zulke momenten zag ik alleen maar hem, verder niemand.

...

We hadden die avond veel te laat door dat er een paar van die witte hufters
achter ons stonden. Van die klootzakken die altijd liepen te stoken.

Ik had er al vaker vechtpartijen meegemaakt, maar dit keer...

Zij waren met meer jongens dan anders, en wij maar met z'n tweeën.

Ze moesten Jimmy hebben.

Ze kwamen van alle kanten. Jimmy kreeg een duw, viel tegen mij aan.

Eén van die jongens pakte hem van achteren vast, terwijl een ander hem in z'n
gezicht spuugde.

...

Jimmy deed niets. Hij liet het gewoon gebeuren.

Maar ik...ik begon te meppen.

Ik was natuurlijk nergens, maar ik heb nog nooit zo hard gevochten.

...

Jimmy vocht nu ook, als een beest.

Maar ik redde het niet.

Ze stonden op een gegeven moment met vijf man om me heen.

Met z'n vijven op me in te rammen.
Ik zag bloed in hun ogen.
Ik vocht nog wel, maar niet echt, ik schreeuwde vooral.
Ik was bang.
Ik denk dat ik het niet gered had, als ik niet...
Die ene jongen pakte een soort staaf en ik dacht: nu ben ik dood, ze stoppen niet voordat ik dood ben.
Ik schreeuwde, maar Jimmy hoorde me niet. Die was toen al bewusteloos.

...

Die staaf raakte m'n schouder. Iets scheurde.
Die jongen hief 'm opnieuw op. Voordat ie mij voor de tweede keer raakte moest ik...ik heb tegen hem geroepen: "Zien jullie het niet, ik hoor bij jullie!".
"Maar wat moest je dan met die zwarte?", vroeg hij. En ik keek naar Jimmy, die doodstil op de grond lag...
"Dat-weet-ik-niet. Ik ken die jongen niet, ik hoor bij jullie".

...

Ze lieten me gaan.
Jimmy werd naar het ziekenhuis gebracht.
Onder het bloed, bewusteloos.
Drie dagen later overleed hij aan een hersenbloeding.

Mathilde: Jackie...

Jackie: Z'n vader had gelijk...
Op de begrafenis ben ik een stuk van de rest af gaan staan.
Maar z'n vader zag me.
Ik had zijn zoon vermoord, zei hij.
Ik was een overloper. Een smerige overloper.
Of ik wilde gaan.
Niemand van mijn vrienden heeft mij ooit nog willen zien.
...
Ik heb zoveel gedaan om er bij te horen...

William: M'n schat...

Jackie: Maar Jimmy kon niet overlopen.

William: Jij moest wel.

Jackie: Ik kon kiezen.

...

Maar dat doe ik nooit meer.

Stilte.

Ruth maakt haar haar los.

Ruth: Je hebt gelijk.
Ik wil ook niet meer kiezen...

Mathilde: Dat hoeft ook niet, meisje.

...
Ik ga.

Ruth: Mam?

Mathilde: Ik kom wel weer terug.
Maar eerst moeten wij...moeten jij en ik...moeten we allemaal....
Ik moet verder.
(*Ze pakt haar spullen*)

William: Mathilde.
Zal ik met je meelopen?

Mathilde: Nee...
(*Ze vertrekt*)

William: Mathilde!
(*rent haar achterna*)

Stilte.

Ruth: Ze zijn weg...

Jackie: Ja.

Stilte.

Ruth: Jackie, waarom blijf je niet?

Jackie: Sorry?

Ruth: Waarom blijf je niet hier?

Jackie: Wat bedoel je?

Ruth: Hier in huis.

Jackie: Bij jou in huis?

Ruth: Ja.

...
Ik wil niet meer alleen zijn.

Jackie: ...
Ik ook niet.

Black out.

Einde.